

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

17. ročník, školský rok 2024/25

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Prečítajte si nasledujúce tvrdenia týkajúce sa úlohy športu v starogréckej spoločnosti a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Šport bol prirodzenou súčasťou života starovekých Grékov.
- b) Telesná príprava bola povinná pre každého slobodného Gréka a začínala sa v škole od 8. roku veku.
- c) V dospelom veku sa už gymnastika neodporúčala ako hlavný nástroj udržiavania kondície a zdravia.
- d) Olympijskí víťazi sa tešili priam božskej úcte.

2.* Každé z veľkých hier v starovekom Grécku sa konali na počesť niektorého z bohov. Z uvedených možností priradte v odpovedovom hárku ku každej z hier správne božstvo. Jeden z bohov patrí k dvom hrám.

Apolón, Aténa, Poseidon, Zeus

3.* Gymnázium nebolo v starovekom Grécku tým, čím je dnes u nás, teda všeobecnovzdelávacou strednou školou. Čím teda bolo? Z uvedených možností vyberte jednu správnu a do odpovedového hárka zapíšte iba príslušné písmeno.

- a) štadiónom pre vybrané športy
- b) strediskom telesnej a duševnej výchovy
- c) vnútorným priestorom na tréning gymnastiky

Gymnázium v Bánovciach nad Bebravou

4.* V starovekom Grécku mali vydaté ženy zákaz vstupu na olympijské hry a aj slobodné dievčatá sa mohli zúčastniť len ako diváčky. Ženy však predsa mali svoje hry - *héraie*. Prečítajte si nasledujúce tvrdenia týkajúce sa týchto hier a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Správnu možnosť označte v odpovedovom hárku.

- a) Tieto hry sa konali len v Argu na ostrove Samos.
- b) Hry mali skôr charakter osláv plodnosti.
- c) Beh na skrútený štadión bol súčasťou obradov.

5.* Rozhodnite, ktoré z disciplín boli na starovekých olympijských hrách a ktoré neboli. Do odpovedového hárka zapíšte len písmená označujúce dané disciplíny.

- a) beh ťažkoodencov
- b) sedemboj
- c) jazda na žrebcoch
- d) preteky trubačov a hlásateľov
- e) lukostreľba

6.* Vytvorte správne dvojice z gréckych slov označujúcich jednotlivé športové disciplíny a ich prekladov do slovenčiny. Do odpovedového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel. Menom víťaza ktorej z uvedených disciplín sa označovala celá olympiáda?

a) diaulos	1) vytrvalostný beh
b) pygmé	2) päťboj
c) dromos	3) beh dvojité
d) pentatlón	4) beh na 1 štadión
e) dolichos	5) box

7.* Olympijský víťaz získal v rodnom meste mnohé počty. Z uvedených možností vyberte iba štyri správne a zapíšte ich do odpovedového hárka.

- a) stravovanie zadarmo
- b) ubytovanie zadarmo
- c) vysoká peňažná odmena
- d) odpustenie dlhov
- e) oslobodenie od vojenskej služby
- f) doživotné miesto medzi elitou mesta
- g) nárok na postavenie sochy

8.* Vytvorte správne dvojice medzi starobylými výrazmi a ich dnešnými podobami. Do odpovedového hárka zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) ochota	1) loptová hra
b) lyže	2) box
c) igris	3) zábava
d) úpolová hra	4) spevák
e) kampa	5) malé sane

9.* Prečítajte si nasledujúce tvrdenia týkajúce sa stredovekých rytierov a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. V odpovedovom hárku správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Medzi rytierske cnosti patrili okrem iných jazda na koni, plávanie i zápas.
- b) Do rytierskej prípravy patrili aj spev a tanec.
- c) Rytierske turnaje nemožno považovať za skutočné športové podujatia.
- d) Na rytierskych turnajoch sa nemohli zúčastňovať turnajoví profesionáli.
- e) Rytierstvo bolo jediným kodifikovaným systémom telesnej prípravy v stredoveku.

Rytieri z Viedenskej maľovanej kroniky.

10.* V stredovekých mestách sa začali budovať objekty určené špeciálne na športové aktivity. Do odpovedového hárka správne zapíšte, ktoré tri z objektov by ste v nich v tej dobe nenašli?

loptovne, kolkárne, plavárne, šermiarne, jazdiarne, strelnice, štadióny

11.* Vyberte správnu možnosť dopĺňajúcu vetu a zapíšte ju do odpovedového hárka.

- a) Hru *soule* možno považovať za jedného z predchodcov *volejbalu*, *futbalu* alebo *hádzanej*?
- b) Francúzska hra *jeu de paume* je považovaná za predchodcu *tenisu*, *bejzbalu* alebo *basketbalu*?
- c) Talianska hra *calcio fiorentino* bola jedným z predchodcov *basketbalu*, *volejbalu* alebo *futbalu*?

12.* Podľa svedectiev domácich i zahraničných učencov a cestovateľov sa obyčajný ľud venoval širokému spektru hier a cvičení. Vyberte správne dve z uvedených možností, ktoré patrili k typickým pre územie dnešného Slovenska, a zapíšte ich do odpovedového hárka.

skok za pomoci fujary, hod gajdami, narábanie s valaškou, zápasy s medveďmi, zápasy s jazvecmi

13.* Akým spôsobom sa zapaľuje v Olympii olympijský oheň? Do odpovedového hárka zapíšte iba písmeno, ktoré je pri správnej možnosti.

- a) slnečnými lúčmi pomocou zrkadiel
- b) starovekým kresadlom
- c) trením dreva o drevo

14.* Do oficiálnej štafety s olympijským ohňom sa zapojilo aj niekoľko reprezentantov Slovenska/športovcov, ktorí žili/žijú na Slovensku. Spomedzi uvedených mien vyberte tri správne, ktorým sa dostalo tejto pocty.

- a) tenista Miloš Mečíř
- b) chodec Jozef Pribilinec
- c) biatlonistka Anastasia Kuzminová
- d) cyklista Peter Sagan
- e) strelkyňa Danka Barteková

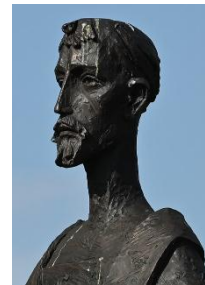
15. Rozhodnite, či nasledujúce tvrdenia, ktoré sa týkajú veľkomoravského kniežaťa Rastislava, sú pravdivé alebo nie. V odpovedovom hárku správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Veľkej Morave vládol v rokoch 846 – 870.
- b) Na kniežací stolec bol dosadený franským kráľom Ladislavom Nemcom.
- c) Počas celej svojej vlády podporoval Franskú ríšu.
- d) Šikovnou zahraničnou politikou pripojil k Veľkej Morave časť Zadunajska.
- e) Následníkom Rastislava na kniežacom stolci bol jeho syn.

Rastislav na poštovej známke z roku 2001.

16. Tento rok si pripomenieme 1140. výročie smrti významnej osobnosti nielen našich najstarších dejín. Bol arcibiskupom, pápežským vyslancom i autorom kázne *Napomenutie vladárom*. Do odpovedového hárka správne zapíšte jeho meno a rok úmrtia.

17. Prečítajte si nasledujúce tvrdenia týkajúce sa počiatkov Uhorska a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nie. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Celé územie dnešného Slovenska spadalo cirkevne pod Ostrihomské arcibiskupstvo.
- b) Komitát s názvom *Boršod* sa v 11. storočí nachádzal na západe Slovenska.
- c) Kráľ Štefan svojmu synovi adresoval *Knihu mravných príkazov*.

18. Pozorne si prečítajte nasledujúci text a nájdite v ňom štyri chyby. Zapíšte ich do odpovedového hárka a doplňte tam aj správne, opravené znenie. Na poradí zapísaných chýb nezáleží. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

*V roku 1240 vpadli do Uhorska vojská **Mongolov**, zvaných aj Taráti. V bitke pri **rieke Slaná** porazili vojsko vedené kráľom Belom III., ktorý sa musel zachrániť **útekom** až do Dalmácie.*

19. Druhá tretina 15. storočia bola v Uhorsku búrlivá, na tróne sa vystriedalo hneď päť panovníkov zo štyroch vladárskych rodov. Vytvorte správne dvojice z kráľov a rodov. Do odpovedového hárku zapíšte len správne kombinácie písmen a čísel.

a) Albrecht	1) Jagelovci
b) Vladislav I.	2) Huňadyovci
c) Žigmund	3) Habsburgovci
d) Matej Korvín	4) Luxemburgovci
e) Ladislav (V.) Pohrobok	

Erb Mateja Korvína v Okoličnom,

20. Uvedených európskych objaviteľov a dobyvateľov z 15. a 16. storočia priradte v odpovedovom hárku k správnej súčasnej krajine, z ktorej pochádzali. Stačí zapísať ich priezviská.

Vasco de Gama, Krištof Kolumbus, Amerigo Vespucci, Hernán Cortéz, Bartolomeo Diaz

21. Mestá Augsburg a Trento hostili v 16. storočí cirkevné snemy, ktoré zásadne ovplyvnili kresťanstvo v Európe. Nasledujúce pojmy správne priradte v odpovedovom hárku k tomu mestu/snemu, ku ktorému významovo patria.

*reformácia, reforma, protestanti, katolícka cirkev,
Trident, koncil, nové kresťanské vyznanie*

Na obrázku je jeden zo symbolov reformácie.

22. V rokoch 1618 – 1648 sa v Európe odohrával rozsiahly vojenský konflikt, ktorý mal aj významný náboženský rozmer. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Pod akým názvom poznáme tento konflikt?
- b) Ako sa volala mierová dohoda, ktorá tento konflikt ukončila?
- c) Mal konflikt jednoznačného víťaza?

23. V 17. storočí sa významne rozvinul medzinárodný obchod medzi Európou, Amerikou a Afrikou. Uvedené pojmy priradte v odpovedovom hárku k správnej obchodnej trase.

alkohol, drahé kovy, otroci, bavlna, tabak, látky